

THE KLEZMATICS: muzikale duiven in tijden van oorlog

Volop in de Irak-crisis gaven The Klezmatics een concert te Gent. Ze speelden veel nummers uit hun nieuwe cd *Rise Up!-Shteyt oyf!* die evenwel op dat moment nog moest uitkomen. Het was een gelegenheid om na het concert Lorin Sklamberg, de leider van de groep, over die nieuwe cd te ondervragen.

Tekst: **Dries Delrue** Foto's: **Michael Macioce**

Wat mij opviel was een enigszins andere bezetting van de groep. De violiste was niet Alicia Svigals, totnogtoe een vaste waarde in de groep, en ook Frank London was er niet bij. 'Inderdaad, Alicia is vervangen door Lisa Gutkin. Alicia Svigals speelt nu bij Mikveh, een vijfkoppige vrouwelijke klezmergroep waarvan ik overigens de eerste cd geproduceerd heb. Daarom was een andere violiste nodig en met Lisa gaat het best. Frank London maakt wel nog deel uit van The Klezmatics maar kon er vanavond, door bijzondere omstandigheden, niet bij zijn. Maar op de cd zal je zijn trompet en andere instrumenten wel horen.'

Mogen we zeggen dat jullie minder traditioneel en meer Amerikaans spelen dan de meeste andere klezmerbands?

'Wij maken duidelijk deel uit van een traditie die een continuüm vormt. Klezmer is niet enkel verleden, het blijft levende en dus evoluerende muziek. Wij spelen allemaal als Amerikanen met elk een verschillende achtergrond en opvoeding. Er zijn joden en niet-joden bij. Elk lid speelt vanuit die achtergronden met zijn eigen persoonlijkheid. Het is dat wat The Klezmatics typeert. We zijn geen gewone klezmerband, geen muzikanten die 'puur' spelen, maar die hun persoonlijkheid in de muziek leggen.'

In het begin speelden jullie vooral traditionele, meer bekende Jiddische liederen, sindsdien meer en meer nieuwe en/of eigen nummers.

'We speelden inderdaad veel bestaand materiaal maar vanaf het begin bliezen we die nummers een soort nieuw leven in. Ze kregen een universeler karakter. *Alle brider*

bijvoorbeeld was bekend maar lang niet voor iedereen. Wij hebben er een soort 'anthem', een echt volkslied van gemaakt dat op elk concert meegezongen wordt. Wij imiteerden ook andere vertolkers met een eigen Amerikaanse stijl. Ik denk aan Dave Tarras, Naftule Brandwein (klezmer-spelers in de USA in de jaren 20-30) Zij speelden oude liedjes maar vonden ze als het ware opnieuw uit. Voor zij het speelden zat er minder ziel in, minder eigenheid. Onze ambitie bestond erin andere dingen te nemen dan deze die al honderd keer vertolkt waren, en ook leuke teksten te voorzien van melodieën en leuke melodieën te voorzien van nieuwe teksten. Voor de tekst deden we vaak beroep op anderen. Zo werd dat traditionele een soort eigen muziek.'

Tijdens het concert was ik gegrepen door het lied *Barikadn*. Een oud lied vertelde je.

Hoe kwam je eraan?

'Veel oude teksten vinden we bij het YVO-instituut. (Jiddisch wetenschappelijk Instituut, in 1925 ontstaan in Vilnius maar sinds 1940 in N.Y. gevestigd) Ik werk daar. *Barikadn* is een arbeidersprotestlied uit 1928. Wij hoorden het op een privé-opname, gekregen van Ruth Rubin, een vrouw die enorm veel werk geleverd heeft in het zoeken en bewaren van Jiddische muziek. Het is gezongen door Shmerke Kaczerginsky uit Vilnius in 1948. We hebben het gesampled op de cd. Heel wat Jiddische liederen uit de tijd van het interbellum zijn arbeidersliederen.' (De Joden, vooral in Polen, hadden een erg belangrijk syndicaat: de Bund)

Ook opvallend en aangrijpend in deze oorlogstijd is *I ain't afraid*, helemaal geen Jiddisch lied (een song van de Amerikaanse Holly Near) maar toch in jullie repertoire. Zie je het als een taak voor muzikanten om te zingen dat Amerikanen ook anti-oorlog kunnen zijn?

'Natuurlijk. Dat is een van de leuke kanten van muzikant-zanger zijn. Je kan de dingen schrijven en zingen zoals je zelf wilt, je eigen visie brengen. Ook daarom zijn we niet zomaar een klezmerband. Onze keuze is typisch, echt gericht. Nu we zelf teksten kiezen moeten we wel een keuze maken, en we willen die rol ook vervullen. We kiezen geen nostalgische nummers waar we een band uit het verleden mee hebben,

zoals bijvoorbeeld *Romania, Romania*. Andere bands kunnen zoiets veel beter dan wij.

Ik kies liever dingen waar ik een persoonlijke band mee heb, waarin ik niet mijn voorouders maar mijzelf kan vinden, teksten waarin ik geloof. The Klezmatics zingen liederen die wel getuigen van een persoonlijke smaak maar waar een universele waarde in zit.'

Spelen jullie ook in Israël?

'Wij hebben vorige zomer gespeeld op een klezmer-festival en ook op radio en tv. De Engelstalige pers was vol lof, de Hebreeuwse pers vond het maar niks. Zij snapt niet waar het over ging. Je weet wellicht dat Jiddisch niet zo geapprecieerd wordt in Israël. Al zou men het er willen, toch gaat die taal niet dood. Voor hen roept Jiddisch het oude en nostalgische op (zoals de Nederlandse Leo Fuld zong) wat jongeren niet aanspreekt, ofwel speel je Jiddisch zo radicaal nieuw dat het niet meer doet denken aan die ouderwetse tijd. The Klezmatics zitten daartussenin, niet ouderwets genoeg voor de enen, niet nieuw genoeg voor de anderen.'

Zong je er ook met Chava Alberstein, de Israëlische zangeres met wie je de bijzondere cd *The Well* maakte?

'Dat plan bestond maar door de ziekte van haar man is dat afgelast, en van uitstel kwam afstel. Er is voorlopig geen nieuwe samenwerking afgesproken.'

Tijdens het concert speelde je ook enkele stukken uit een productie in samenwerking met een dansgroep.

'Ja, wij werkten al een paar keer samen met de Pilobolis Dance Company. De ene keer gebruikte de groep muziek die door The Klezmatics was opgenomen, de tweede keer werd onze groep zelf geïntegreerd in de show van die dansgroep. Ook voor theater hebben wij al muziek gemaakt. En over enkele weken gaan we samenspelen met een symfonisch orkest. Wij kijken er naar uit. Het wordt alweer een nieuwe ervaring voor The Klezmatics.'

Met deze nieuwe stap wenste ik hem alle succes toe. Maar het concert belooft zeker het beste voor de nieuwe cd.

